

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Felelős szerkesztő: Soóthy Gyula.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek az egyházmegyei pénztár (Gyulafehérvár vár) címére, reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendőik.

Megjelenik minden csütörtökön.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	—	—	—	—	—	8	Kor
Félévre	—	—	—	—	—	4	"
Negyedévre	—	—	—	—	—	2	"
— Hirdetések díjszabás szerint. —							

Elhibázott lépés.

A képviselőház folyó hó 12-én letárgyalta az összes adójavaslatokat, Wekerle Sándor miniszterelnöknek e hatalmas alkotását. Joggal mondhatjuk, hogy e nagy koncepciójú műnek minden legkisebb részecskéjét a humanizmus tiszta élettő eleme hatja át s áldásos kihatásait már legközelebb érezni fogja az egész nemzet.

E törvényjavaslat megszünteti a kimult régi szabadelvű rendszer kiváltságos adómentességeit és az egyéni érdekek előtérbe jutását, még a közterhek viselésében is.

E helyett éryenyre jut az igazi szocialis érzék, mely az egyenlő teherviselés rég kimondott elvét a megvalósuláshoz egy óriási lépéssel vitte közelebb.

Nem csoda tehát, ha Wekerle Sándort nagy óvációban részesítette az országház és lélekben őszintén üdvözli őt az egész ország.

Az adójavaslat tárgyalásánál azonban

egy elhibázott lépést követett el az országgyűlés. Elkövette pedig e hó 6-án, midőn a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok (bankok, takarékpénztárak, kisegítő egyletek stb.) jövedelmi adójáról volt szó. Wekerle adójavaslatára e téren is a humanizmus és — mondjuk ki nyíltan, — a becsületesség terén mozgott, s ezt óhajtotta itt is keresztül vinni, mert törvényhozásilag akarta a szegénybéllyeget reásütni azokra a bankokra, takarékpénztárakra, a melyek a nyomorult, megszorult néptől valóságos uzsora kamatot szednek.

Ez volt az a nagyszerű 21. §., mely kimondotta, hogy azok a pénzügyi zetek, a melyek a jegybank mindenkor i kamatlábanál három százalékkal magasabb kamatot szednek, tízenöt százalékkal magasabb adót fizessenek.

A ki csak egy kissé ismeri a pénzüntézetek belső életét s ennél fogva jól

tudja, hogy még a tisztesség jó hírnevében tetszelgő bankok is gyakran vétének e paragrafus ellen, azonnal belátta, hogy ez a kölcsönre reászoruló szegény népet óhajtotta a telhetetlen uzsora karjaiból kimenteni, — tehát nekünk erre a paragrafusra égető szükségünk volt. A meggyőződés hangján fejtegette ezt Bernáth István és Simonyi-Semadam Sándor, a néppártiak e bátor harcosai.

Utóbbi elrémítő példa gyanánt felemlítette a tartolci népbankot, ahol 20—25%-os kamatot uzsoráz, csal ki a szegény néptől ez a „népbank“, amelynek igazgatóságát is bemutatta a következőképen: Elnök: Izrael Pinkász; könyvelő: Izrael Herikó; pénztáros: Fried Miksa; vezérigazgató: Izsák Sámuel; igazgatósági tagok: Izrael Lázár, Izrael Mózes, Fried Ábrahám és Goldberger Ignác.

De hasztalan volt minden becsületes igyekvés. A negyvennyolcas Holló Lajos,

TÁRCA.

Meráni levél.

A szanatóriumban mozgalmás élet van. A mult hetekben egy 22 éves berlini leány megörlött; két teljes éjszaka hallgattuk — legnagyobb kínok között — borzalmas és megható énekét és dalolását és szavalatait, aztán jött a bátyja s elvitte haza. Mennyit elmélkedtem az ember gyöngeségéről s az Úr Isten végtelen hatalmáról: az agyvelőben csak egy hajszálnyira pattanjon meg, azonnal megbillen a lelki egyensúly s beáll a legszomorubb chaos a világon. Aztán meghalt ép az alattam levő szobában, egy vittenbergi orvosné este 9 óra után, ép olyankor, mikor én is az ágyban az olvasót morzsolgatom az előkért, betegekért s a haldoklókért. A szanatóriumban senki sem tudta, — elvitték haza a holttestét — a szoba most ismét lakott. Így van ez az életben!

A mult levelemben említést tettem a „mozi“-król. Erre nézve egy nem „klerikális“ napi-

lap is cenzurát kíván a színházakra és még inkább a mozzikra. E részletet szóról-szóra közöljük:

„Még nagyobb szükségük volna erre a cenzurára a mozziknak, ahogy Budapest utcája a mozgófényképeket mutató színházakat elkeresztelte. Mert oitan a program főként hajmeresztősegekből áll, mely hajmeresztősegeket Budapest utcai népe követendő példának tekint és tőle telhetőleg iparkodik a gyakorlatba átvinni. Maholnap majd akad egy lélekbuvár, aki kötetbe fogja gyűjteni a mozziban szereshető tapasztalatokat és kutatni fogja, hogy Budapest egyre emelkedő züllésének a mozzis előadásával milyen összeköttetése van. A Nick Karterek és társaik ellen egyes bátor emberek máris felvették a harcot, a mozziknak még nem akadt ily bátor harcosai, pedig rájuk férne. Különösen a tanárok figyelmét szeretnők erre a témára felhívni. Sok érdekes felvilágosítást nyerhetnének arra nézve, egyes jó tanulóikból miként válik iskolakerülő, rendetlen magaviseletű suhanc. Felfedezné, mily ideállok lelkesítik azt, s megmutatná nekik, hol kezdődött számukra a rom-

lás utja. S ha a tanárok a helyszínben, a mozziban tett gyakorlati tapasztalatok után elfáradnának a gyermekbírószághoz, azt is megtudhatnák, mily tempókban visz a mozzik látogatása a rendőrséghez, a bíróságokhoz. Pedig a mozzis par excellence népnevelési eszköz lehetne, helyes utbaigazítás, felügyelet mellett. Mily örömmel vihetné minden tanító a gondjaira bízott gyermekereget a mozgósínházba, ha biztos lehetne a felől, hogy ottan például a földrajzi oktatás szemléltető kiegészítését találja. Megmutathatná gyermekeinek a világ minden szépségét, megmutathatná a csillagos ég minden rejtelmét és szépségét. Természetrájkunknak sem volna ártalmára, ha a világ minden ismert állatát, növényét be lehetne a gyermekeknek mutatni. Az összes híres képtár kincseit is szívesen nézné meg az apróságok, ugyimint a különböző gyárüzemeket, s még százezer egyéb dolgot, a mi nemcsak a gyermeket, hanem a felnőt munkásembert is méltán érdekelhetné. Csak akadna kezdeményező, aki bele merne fogni e vállalkozásba.“

Csak azon csodálkozom, hogy hát e bajo-

OBERBAUER A. UTODA

BUDAPEST, IV. VÁCI-UTCA 17.

„A legjobb hírműnek örvendő és legrégebb egyházi szerek, ruhák, zászlók stb. gyára.“

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Lányi Mór, Csányi Móric meg a többi nagyszájú nemzeti hős oly erős agitációt fejtettek ki, hogy a függetlenségi padosrok tomboló éljenzése között a kormány népmentő javaslatát, a bankuzsora kiirtását, maga a negyvennyolcas párt elvetette és öt szótöbbséggel az uzsora jogsultságát szankcionálta.

Tehát ilyen az a negyvennyolcas politika? S ha uralomra jutna, akkor minden cselekedete ilyen lenne? Irtóztunk még reá is gondolni, hogy a szabadságért, a népért élő negyvennyolcas párt, az uzsora karjaiba dobta a népet s örömtől ittasulva élteti a népnyzó uzsorát.

Mi azonban erősen bizunk abban, hogy ez a negyvennyolcasoknak csupán egy ballépése volt, mert ha minden cselekedetük ilyen lenne, akkor nem kénnék nyíltan hirdetni és bátran kimondani, még akkor is, ha az nagyon fájna, hogy a jelenlegi negyvennyolcas politika nem egyéb, mint egy elhibázott lépés.

Képviselő választások Rómában.

Róma, 1909. március 8.

Senki előtt sem volt titok már régóta, hogy Olaszország jövője oly nemzedék hatalmába kerül nem sokára, amely nemcsak ellensége az Egyháznak, az Egyház minden vallásos intézményeinek, de ellensége a meglévő társadalmi rendnek s e rend védelmére irányult minden törekvésnek, intézkedésnek. E nemzedék kollektív neve „Blokktisták”, vagyis kik a szabadkőműves titkos — mert mindig háttérbe huzódnak — befolyása és vezetése alatt akár szociálisták, akár republikánusok, akár anarkisták legyenek: egyesültek azon célból, hogy az Egyházat letörjék, a keresztény hitéletet

megsemmisítsék, a társadalmat gusztsuk szerint átalakítsák és berendezzék.

Hogy mire képesek, megmutatták a római városi képviselőtestület újjászervezésekor, ez előtt pár évvel. Polgármesternek megválasztottak egy külföldi zsidót, a Náthán volt páholy-nagymester személyében; a képviselőtestületből kibuktattak minden jóra való, vallásos katolikus embert; bevitték oda mindazokat, kiket a „Blokkt” érdekében tett fáradozásokért, a valóság, egyház, papság, szerzetes intézmények lepiszkítása, meggyalázása nyílt vagy alattomos üldözéseért meg kellett jutalmazni.

Ez abban a Rómában történt, ahol annyi a bensülött pap és szerzetes, kiknek legnagyobb része szavazó joggal bír; ahol annyi az úgynevezett erős katolikus és vallásos ember; ahol meg volt engedély a Szt. Állal a választói jognak gyakorlása és ahol a választások előkészítésére az „Unio romana” szervezte volt, s a mely a választások előtt azt hirdette: győzelmiünk biztos, tizezrekre megy szótöbbségünk stb., de amely Unio elbizakodottságában semmit, vagy csak igen keveset tett községi képviselőinek megválasztása érdekében. Ha tenyek nem szólnának állításom mellett, joggal mondaná bárki is, hogy nagyitok. Pedig tény, hogy a választók összeírása, összeszámolása és azok leszavaztatásával nem sokat törődtek; tény, hogy a választató bizottságokba bizalmi férfiakat kijelölni, beválasztani elmulasztották; ezen bizottságoknak tagjai mind a Blokktistákból kerültek ki.

El lehet képzelni, minő lefolyású lehetett maga a választás? Pl. Egyik választó polgár — katolikus persze — mikor az urnánál megjelent, azt kérdezték tőle: ki maga? Az megmondotta a nevét, a név a választók lajstromában is benne volt; aztán azt kérdezte az elnök: ki ismeri ezen választópolgárt? Erre újból senki sem volt kapható, senki sem ismerte vagy akarta megismerni s így nem is szavazhatott. De ez nemcsak akkor történt meg, hanem megtörtént most is, ha ugyan sikerült a választató bizottság elé jutni, ami dél-

után különösen igen nehéz a szociálisták kihívó, ellenséges maguktartása miatt. Most például ellállottak némely helyt a választási terem ajtaját s ha pap vagy szerzetes volt, be nem bocsátották.

Azt mondhatná valaki, hát rendőr itt nincs? Dehogynincs; van, igenis van, csak hogy azok is tudják mit és hogyan kell csinálni, t. i. a mint a blokktistáknak tetszik.

Megtörtént most pl., hogy pap akart az urnához jutni, de a szociálista hősök útját állították, mikor pedig ez a rendőr segélyéhez appellált, odaszólt egyik a rendőrnek: „legyetek közömbösök”. s azok aztán nem is csináltak semmit. Szóval, a blokktisták tudták a módját, hogyan kell elriasztani, visszatartani az ellenpárti szavazókat úgynevezett „szép szerével”; de ha ez nem sikerült, a bot, a pálcá, kajak segélyével is argumentáltak, miként erről a jó szót. Benedek-rendi szavazók tehetnének tanubizonyoságot a multra nézve. A jelen választásoknál volt-e ilyen eset is? még nem tudni. De hát ezek után is meg lehet itélni az itteni választások milyenségét s tán azt is ebből lehetne következtetni, hogy nem csoda, ha a választók nem lelkesednek nagyon választójogaik gyakorlásában.

Én ezt sohasem tudnám be a választásból való elmaradásnak igazolására, mert a választói joggal élni nemcsak szép dolog, de a katolikus jó polgár, jó hazafi nézve kötelesség mindenkor és minden körülmények között.

Hát mi is a célja a képviselőválasztásnak, ha nem az, hogy az ország és nemzet törvényhozó testületébe oly képviselőket küldjön kiki, akik vallási meggyőződését, politikai hitét küldőinek ne csak képviseljék, hanem védelmezzék is ha kell; és oly törvények alkotását sürgecssek, hozzájárulásával eszközöljék, melyek a mi meggyőződésünk szerintek s úgy a vallási, mint a politikai teret a közzét őrizni, munkálni és előmozdítani képesek? Ha tehát a közzét szolgálni tehetőségéhez kepest mindenki köteles, ezt a kötelességet hol teljesítheti jobban, mint a képviselőválasztásban?

kon ép sehogy sem lehet segíteni? Hát a hatalom mire való?

Hangoztattam a színházi cenzurát városunkban. Úljön össze a bizottság s bizonyos megállapodott tervvel várja a színészeket, a kik hozzánk rendszeren a nagybójt folyamán érkeznek. Szintén az a nem „klerikális” újság (Az Újság febr. 28.) erre nézve így ír:

„Az uruguay-i katolikus nők szövetsége régóta figyeli már a színművek hatását a színházlátogató közönségre. A hatás nem lehetett a legkedvezőbb, mert a szövetség kebelében cenzori bizottságot alkotott. Ennek a bizottságnak tagja 6—8 nő, aki állandóan figyelemmel kíséri az európai és amerikai színműírók darabjait. Ha valamely uruguay-i színigazgató új darabot hirdet, mely a szövetség felfogása szerint káros hatást gyakorolhatna a serdülő ifjúságra, a nőkre, a Montevideóban megjelenő lapjukban tudatják, hogy az itt meg itt előadandó darabot a szövetség nem ajánlja a nagyközönség figyelmébe. Mint ahogy onnan írják egy külföldi szemlének, ezen figyelmeztetések nagy hatással vannak a nagyközönségre, úgy, hogy a színigazgatók, ha teli házakat akarnak elérni, kénytelenek erre tekintettel lenni. Bizony nálunk sem ártana egy ilyen cenzurafele, mert ami közönségünknek nyújtott színelőadások közt is van bő számmal olyan, ami nélkül serdülő ifjúságunk igen jól meglehetne”.

Csak minél többen mernének fellépni e piszkos árammal szemben: szolgabírák, rendőr-

kapitányok, polgármesterek, fő- és alispánok, tanárok, orvosok stb.! Csak minél többen!

A „Szanin”-fele orosz regényt a maga ocsmányságában, a pozitív kereszténység ellenes voltában bátor és őszinte szavakkal bemutatta Doleschall Alfréd dr. egyetemi tanár. Azt hinné az ember, még azok is talán megszívlelik a szavakat, kik többé kevésbé benn vannak a pornografiában? Szó sincs róla; a legszemtelenebbül nyilatkoznak e csúf regény mellel t. Hiába, az érzékiség rabságából legnehezebb kiszabadítani a lelkeket! Egy bátor, gyermekeiért aggódó édes anya sorait közöljük:

„Kérjük, követeljünk, mi magyar anyák, hogy a könyvpiac ocsmányságait kobozzák el és irgalmatlanul dobják bele a Dunába mind, mint a hogy azt a romlott élelmicikkel teszik a vásárhelyekre kirendelt felülvizsgálók. Hiszen mindkettő egyforma mérgezője lehet az emberiségnek. A romlott hús épp úgy, mint a romlott, rothadt erkölcsei könyv. Sőt az utóbbi inkább, mert elsőbbrendű részünket, a lelkiünket kezdik ki. Hát nem kötelességünk-e mind a nnyíunknak a rákfene ellen — melyet a rossz könyvekből kap meg az emberiség — védekezniünk? És nem az egyedüli biztos védelem az, hogy ilyen laza erkölcsei könyvek ne kerülhessenek forgalomba? Mert hiába vigyázom minden cselekedetét gyermekeimnek, hiába neveltem szívem szerint, az iskola padok közé nem mehetek el vele. És annak a szegény tanárnak sem lehet ezer szeme,

s nem láthat a padok alát, hogy milyen könyvek csuszának egyik fiatal kézből a másikba. Most legujabban itt van a hazájából száműzött „Szanin”. Nagy veszedelem zúdulhat gyermekeinkre e könyvből. A mit mi tiszta homiokkal hirdetünk, mindez a Szaninban sárba van tiporva. Mindannak az ellenkezőjét hirdeti.

A mit e könyvben talál az ifjú, fogékony lelkebe mérgeport hint, vérét felkorbácsolja. Talán undorral fordul el, — de nem, mind lázas kiváncsisággal olvassa végig, mert azt hiszi, ez az igazi élet, ami még előtte áll.

— Mert megengednek-e az ilyen könyv árusítását, ha nem volna igazság benne?

Igy okoskodik a még gyermeklelkű ifjú fölött.

És ha fiad van neked, asszonytársam, vagy szép lányod, ki e hit és erény nélküli könyvet elolvassa, — az Isten őrizzem meg mindannyunkat ettől! — bizonyosan másképp lát tőle azután. Ha fiad olvasta el, ideáljához — a te lányodhoz, másik asszonytársam — lesz merészebb, ha lányod jutott hozzá valahogyan, tancos lovagjához lesz engedékenyebb ettől a könyvtől. Sőt még annyira megronthatja gyermekedet, hogy az rajtad fog mosolyogni, mikor a feszület előtt meghajolsz. Rettenetes, nemde?”

Bár minden anya így gondolkodna! De hát — no nem folytatom.

Mily ostoba, szemérmetlen nyilatkozat ez a ponografiát illetőleg:

„Ma épp az alsó osztályok élete az a hely,

Igen ám, de nem úgy, hogy pénzért, címért, jó szóért, anyagi előnyökért; vagy talán családi, üzleti, barátsági összeköttetés miatt eladjuk szavazatunkat és lelkiismeretünk, meggyőződésünk tiltakozása dacára, olyanokra adjuk azt, kikről előre is tudjuk, hogy vallásunkért, a jó erkölcsök fentartása és védelméért mitsem fognak tenni, mert vallásuk nincs, s az erkölccsel keveset gondolnak.

Hát az ilyen gyakorlása a választói jognak elárulása a legszentebb kötelességeknek; s ezen felül elvállalása mindazon erkölcsi rosszért a felelősségnek, miket az így választott képviselők törvényhozásilag elkövethetnek. Bizony jó volna ezekről jó népünket kioktatni nekünk is és pedig jó előre, hogy aztán tudjon meggyőződés-szerűleg és lelkiismeretesen választani.

Itt volt-e efféle lélekviszár, nem tudom; tény azonban, hogy a katolikus jelöltekkel szemben a szocialista, republikánus és liberális jelöltek győztek. Miért? Mivel a katolikusok nagy része választói kötelességének nem tett eleget. Ime: az első kerületben 5124 választó közül leszavazott 3194. A másodikban 9165 közül szavazott 5014. A harmadikban 5272-ből szavazott 1456. A negyedikben 4923 közül 3005. Az ötödikben 5558 közül — egy jelölt volt csak, Barzilai republikánus — szavazott 3310. El lehet képzelni, hogy a szocialisták stb. egyetlen választójukat odahaza nem hagyták és ha mégis az első kerületben rep. Mazza Pilades 1712 szavazattal megválasztottnak mondatott ki, a másodikban a szocialista Biszoldi Leonidas 2843 szavazattal megválasztottnak stb., jele, hogy akik távol maradtak az urnától, bizony a katolikusok voltak. Vagyis nem voltak sem kellőleg szervezve, sem kellő tevékenységet nem fejtettek ki. A tanulság az, hogy a választásra lelkiismeretesen kell előkészíteni népünket és a választás alkalmával nem szabad kimélni a fáradságot arra nézve, hogy mindenkit le is szavaztassunk.

Itt a Blokkisták győzedelmeiket szervezettégüknek köszönhetik; rég előkészültek a választásokra; keblü gyülesekben beszéltek, fel-

olvasásokat tartottak és mindennek célja volt az elvtársakat kioktatni, buzdítani, elveikben meg szilárdítani. Tanuljunk tőlük! Nálunk ahol a népszövetség már életbe van lépve, igen sokat lehet ezekben és ezek által elérni. Olaszországban a népszövetségek nem mind forradalmi és felforgató irányúak; igen sok helyt a socialis kérdések helyes rendezésével, kiegészítő pénztárak, segély, takarékos alapok létesítésével, a néperdekek védelmével, a nép jólétének előmozdítására alkalmas közvetítésekkel nagyon sok jót eszközöltek a socialis szervezetek; de ezáltal tömörítették is a népet úgy, hogy egy cél és egy jelölt érdekéért a csoportok, mint egy ember szállnak sikkra.

Ha nálunk a keresztény népszövetségekben, a keresztény elveket tesszük irányadókká s úgy törekszünk a nép érdekeit minden téren felkarolni, még többet érünk el; mert az anyagi jólét mellett a népnek lelkiéletét is jobban szolgálhatjuk és ami fő, a socialismus bűneitől, tévedéseitől megóvva, a szeretet intézményeivé fejleszthetjük.

Igazán kár, hogy az erdélyi részekben még oly kevés tért hódított a keresztény népszövetség; hiszen talán sehol sincs annyira kiszolgáltatva a nép érdeke a kapni és mindenáron meggazdagodni akaró különféle uszorával dolgozó táborának, mint éppen nálunk. Ébredjünk és tegyünk, amig lehet, mert maholnap késő lesz még kezdeni is valamit.

P. László Polykár.

EGYLETI ÉLET.

A gyulafehérvári katolikus kör V-ik közgyűlése.

A katolikus kör folyó hó 14-én delután 5 órakor tartotta meg Kovács Lajos székesegyházi prelat-us-kanonok, köri elnök vezetése mellett V-ik évi rendes közgyűlést.

Mindenek előtt elnök üdvözlö a szép számmal jelenlévő tagokat s tartalmas beszéd kere-

tében fejtegeti a katolikus kör multját, jelenlegi helyzetét és jövő hivatását, mely abban csucosodik ki, hogy minden helyen községe van a katolikusoknak egy társadalmi központra, hol érzelmeiket, nemes gondolataikat, kölcsönösen kicserélhessék. Meggyőző hangon kéri az ő kedves hitfeleit, a katolikus férfiakat, hogy ezt a társadalmi központot családi tűzhely gyanánt szeressék, ápolják, támogassák.

A nagyhatású beszéd után Horváth Jenő dr. köri titkár felolvasta a mult évi közgyűlés jegyzőkönyvét és az 1908. évi ügyköri jelentést. Ez utóbbitól megtudjuk, hogy a körnek jelenleg van 2 alapító, 86 helybeli rendes tagja, 25 vidéki rendes tagja és 27 pártoló tagja, összesen: 140 tag, ami viszonyítva a mult évi 219 tagsámmal, 79 apadást mutat. Ezen esőkben a tagoknak a városból való elköltözése, kilépés és elhalálozás folytán keletkezett.

Rendezett a kör hangversenyt, tombola estélyt, mely utóbbin a kör fővédője, Erdély püspöke is részt vett. Testületileg vett részt az úrnapi körmeneten, a Mária kongregáció tagfelvételi ünnepélyén, a pápai búcsú elnyerése végett tartott gyónás és áldozáson, a nagybőjti egyházi konferenciákon stb.

A kör vagyoni viszonyait Daubrawszky Gyula pénztáros ismertette. A számadások szerint az 1908. év végén volt készpénzben 167 kor. 16 fill., tagdíjhátrétekből 1411 kor., leltári vagyon értéke 2463 kor. 50 fillér; könyvtári vagyon 616 kor. 49 fill., tartozás 140 kor.

A pénztárosnak ügybuzgó és üzletlen munkálkodásáért jegyzőkönyvileg szavaztak köszönetet.

Ezután a kilépő igazgatóválasztmányi tagok helyébe újakat választottak. Háznagy lett: Horváth Mihály m. kir. postafőnök, könyvtárnok: Barbul László kir. törvényszéki tisztviselő.

Az igazgatói állásokra vonatkozólag a közgyűlés aképen határozott, hogy az ezen állással járó teendőkkal arra alkalmas egyéneket az igazgatóválasztmány fogja alkalmasszerűleg felkerni. A tisztújítás is eképen megtörténvén, elnök a tagok éljenzése között a közgyűlést beárta.

honnan sok, még nem ismert motívum jut fel színre. Ez lehet visszataszító, lehet erkölccstelen azok előtt, a kik meg nem értik, de ha meg van, hát nem lehet szebbet hazudni helyette. Az olvasótól függ. A meztelen szobroknál a műértő nem a meztelenséget látja, hanem a művészetet. Zola sok új, addig ismeretlen élettel ismertette meg az olvasó közönséget. Zola t a p e d i g a l i g h a l e h e t é s a l i g h a s z a b a d e r k ö l c s t e l e n n e k n e v e z n i ."

Hát akkor mi és ki az erkölccstelen, ha Zola nem? Az egyház miért tette „index“-re Zola ő s s z e s műveit? Ez olyan Fidibusz-féle nézet és vélemény.

De most már itt az ideje, hogy a „Custos“ cikkének folytatását közöljük:

Ezt a példát több német város követte, így Aachen, Essen, Bonn, Krefeld. 1906 nyarán Münchenben is létesült egy ilyen egyesület, melynek érdekében különösen dr. Erlach Ottó, Weigl tanár és Kansan Armin fejtették ki örövendetes munkát. 1907-ben a jelzett egyesületek szövetségre léptek. A hatóságok vajmi keveset lendítettek az ügyön s ami ennek érdekében történt is, az is a nevezett egyesületek határozott érélyes fellépésének köszönhető, mint pl. azt a már idézett müncheni eset mutatja. Ha majd jobban megerősödnek s ha majd, tekintve hogy felekezeti különbségek nem ismernek, az evangélikus felekezet részéről is figyelemben és pártfogásban részesülnek, még sokat érhetnek el. Figyelmet érdemel a bajor kultuszminiszterium

1908. június 17-én kelt ama rendelete, melyben felhívják az iskolák előjáróságát arra, hogy éber figyelemmel kísérjék mindama kirakatokat, melyek az ott kiállított iskolaszerek miatt a tanulók figyelmét is magukra vonhatják. Ha azután az esetleges figyelmeztetés dacára sem távolítják el ezekből az erkölccstelen tárgyakat, büntetés terhe alatt tiltsák meg a tanulóknak az ilyen üzletek felkeresését. 1908. aug. 3-án a bajor s 1909. jan. 14-én a porosz alsóházban az erkölccstelen előadásokra vonatkozóan vita fejlődött ki. Az egyes pártok mindkét kamarában meglehetősen egyenlő álláspontot foglaltak el. Azonban, hogy valjón ezen beszédek a kormányt és rendőrséget érélyesebb közbelépésre fogják-e indítani, jelenleg bizonytalan. Az erkölccstelenség ellen vannak már törvények, így pl. az általános büntető törvénykönyv 184, 184 a) §-ai az erkölccstelen iratok terjesztéséről is szólnak. De bizony a törvényt ennek végrehajtásától gyakran nagy lépés választja el.

A badeni kamaravitának csakhamar lett eredménye. 1908. március hó 28-án egy hirdetményt hozott a hivatalos „Karlsruher Zeitung“, melyben a kerületi hivatalok a mozgófénykép előadások szigorú ellenőrzésére utasítottak. Ugyanez áll Stereoskopokra, mutoskopokra, s más ilyen automatikus képiállításokra is; a rendelet szerint közbe kell lépni akkor is, ha ilyen képmutatványok kirakatokban vannak kitéve. Amidőn a meztelenség művelése a berlini „Szépségestélyeken“ olyan lelkesült fogad-

tatásra talált, e vállalat 1908. évi szept. 5-én „Börsenblatt für den deutschen Buchhandel“ című újság megalapítását hirdette, melynek feladata volna ezen legújabb áldással más városokat is így Köln, Düsseldorfot, Maina melletti Frankfurtot, Hannovert majd később Drezdent, Leipzigot, Stuttgartot, Hamburgot, Wient s Münchent boldogítani. D e n n d a s H a n d w e r k e r n ä h r l d e n M a n n . Az ipar, a mesterség táplálja az embert. Egy beléptéjegy 20, 25, 10 márkába került. Berlioben az elsőrendű helyeket már jóval előbb lefoglalták. Szeptember végén az erkölccsöt védő egyesületek ezen szegénytelen terv ellen óvat emeltek az egyes belügyminiszteriumoknál, melynek legalább meg volt azon eredménye, hogy a porosz miniszterium a művészeti akadémia véleménye alapján, megállapította, hogy ezen előadásoknak nincs magasabb művészi értékük s hogy azok, akik ilyeneket rendeznek, nem művészi hatásokat akarnak elérni, hanem egészen más célból teszik ezt. Ép azért úgy ezeknél, mint az élőkép mutatványoknál tekintettel kell lenni arra, hogy az erkölccs és szokás az emberi tetsz befödésére mit parancsol és mennyire engedi meg meztelenítését. Ezenfelül kimondják, hogy az ilyen vállalatok az ipar-törvény 33. §-a értelmében csak hatósági engedéllyel alakíthatók. A jelzett erkölccstelen mozgalom ellen a legeredménydusabb akció a szt. Bonifác sirjánál összegyűlt püspökök indítottak és az 1908. évi advent első vasárnapján

H I R E K.

Ujfalusi (Tódor) József dr.
1852. dec. 12. — 1909. márc. 17.

Megdöböntően szomorú hírt viz olvasóinknak lapunk mai száma. Ujfalusi (Tódor) József dr. erdélyi fehérvári székes-egyházi örkanonok, címzetes apát, theol. tanár, szentszéki rendes házasságvédő, a gyulafehérvári takarékpénztár elnöke, több egyházi, kulturális és hazafias egyesület rendes tagja stb. stb. folyó hó 17-én hajnali 2 óra 20 perckor meghalt.

Folyó hó 9-én vakbélgyuladást kapott, amely betegségét kezelő orvosa gyors műtét helyett, orvosszerekkel iparkodott megszüntetni. Különben ömaga is baját csekélységnek minősítette és irtóztott az operáció gondolatától s csak jóbarátainak unszolására egyezett bele az operációba, amikor baja már úgyszólván elviselhetetlen lett. 16-án éjjel 10 órakor Ottó Vilmos dr. nagyszabeni városi kórházi főorvos megvizsgálta, majd erre kevés idő múlva a beteget hányási inger fogta el, ami egészen elgyengítette. Ettől fogva az élet-erő fokozatosan csökkent, majd 1/2 óra-
kor megkezdődött az agónia és hajnali 2 óra 20 perckor, mosolygó arccal, a haldoklók szentségével megerősítve, 57 éves korában halhatatlan lelkét visszaadta Teremtőjének.

Halotti ágyánál virrasztottak rokonai, Ujfalusi János, a boldogultnak testvér-öccse, Ujfalusi Jenő dr. Csikszereda város polgármestere és Zomora Dániel kanonok plébános.

Temetése f. hó 19-én, az elhunynak védőszentje ünnepén lesz, délelőtt 9 óra-

minden szószékről felolvasták az illető püspökök körlevelét, melyben az erkölcselenség elleni haragra szólítják fel a katolikusokat. „Ha minden hívő megfelelt volna kötelezettségének s nem járultak volna aluszékonyságuk, gondatlanságuk, telenségük és a korszelemmel való kacérkodásuk által oly sokan a baj terjedéséhez, hanem kezdettől fogva különbség nélkül mindnyájan felvették volna a harcot ellene — ily messzire, ily mélyre nem terjedt volna a baj.“ — Annak kimutatására, hogy a protestánsok is felismerték a helyzet komolyságát, zárják be a körlevelet Paulsensnek a berlini filozofusnak szavai: „Úgy látszik, mintha a jelen pillanatban minden dämnon szabadon lenne bocsájtva, hogy elpusztítsák a német nép élet talaját.“

Aki Németországot csak papirosról ismeri, az élelapokból, szindarabokból, modern regényeiből, könyvkiadványaiból s uracsák és hölgyecskék által tartott s végignézett nyilvános előadásokból, az valószínűleg azon gondolatra jön, hogy jelenleg semmi sem érdekli a német népet azon kérdésen kívül, hogy vajlon nem kellene mindazon korlátot, erkölcsöt és törvényt, amely a nemi ösztön szabad kielégítését eddig akadályozta, helytelen voltuk miatt a világból száműzni.

kor. Holttetemét az engesztelő szentmise áldozat után, a székesegyház sírboltjába fogják elhelyezni.

Életrajzát és áldásos munkálkodását, lapunk közelebbi számában fogjuk ismertetni.

— **Személyi hírek.** Kegyelmes atyánk e hó 13-án Kolozsvárra utazott, ahol vasárnap, vagyis 14-én a főterei templomban bezárta a nyolc napos szent missiót és utána kiosztotta a pápai áldást. 15-én elnökölt az igazgatótanács ülésén, 16-án pedig részt vett Budapesten a püspöki konferencián. 17-én vagyis szerdán, Hock János kőbányai plébános és országgyűlési képviselő kíséretében, székhelyére szerencsésen visszaérkezett.

S z e g e d y Györgyné, született Gerliczy báróné és leánya Gina, alapítványi hölgy, Augusztia főherceggasszony udvarhölgye, a kegyelmes asszony látogatása céljából, e hó 14. és 15-én városunkban időztek, ahol résztvettek a főgimnáziumi ifjúságnak március hó 15-én tartott ünnepélyén és részletesen megtekintették a restaurálás alatt álló székesegyház építkezéseit.

— **Nagybőjti konferencia.** Kegyelmes püspök urunktól kaptak az alábbi meghívót: D. a J. Kr. Hogy a husvéti sz. ünnepet tisztult lélekkel megülhessük és a boldog feltámadás reményében erősödjünk: folyó évi március hó 17., 18., 19. és 20. napjain este 8 órakor az apácák templomában nagybőjti konferenciákat tart ft. Hock János országgyűlési képviselő, budapest-kőbányai plébános úr, melyekre a gyulafehérvári kath. ferfiakat szeretettel meghívja. Gyulafehérvár, 1909. márc. hó 12-én. † Gusztáv Károly s. k. erdélyi püspök. Kérem! Pontban 8 órakor kezdődik a szt. beszéd; a templom ajtaját a beszéd alatt zárva tartjuk, hogy a szónokot ne zavarjuk. Azután csakis az apácák udvarán keresztül lehet bemenni.

— **A gyulafehérvári központi oltáregyesület** 1909. márc. hó 17-én kezdődőleg lelki-gyakorlatot tart. Sorrend: márc. 17. (szerda) d. u. 4 órakor: bevezető elmélkedés s litánia. Márc. 18. (csütörtök) 8 órakor szentmise. 10 órakor elmélkedés, d. u. 3 órakor elmélkedés, litánia. Márc. 19. (péntek) 8 órakor szentmise, 10 órakor elmélkedés, d. u. 3 órakor elmélkedés, litánia. Márc. 20. (szombat) 8 órakor szentmise, 10 órakor elmélkedés, d. u. 3 órakor elmélkedés, utánna szent gyónás végzése. Márc. 21. (vasárnap) 8 órakor közös szt. áldozás, d. u. 5 órakor befejező elmélkedés, litánia. E lelki-gyakorlaton szívesen látunk minden kath. nőt. Az igazgatóság.

— **A papnövéldében** is megünnepelték márc. 15-ét: lelkesen, komoly méltósággal. Az ünnepélyt Lavotta: Magyar Ábrándja nyitotta meg, melyet a zenekar kitünő készültséggel adott elő. Az elnöki megnyitó után Ujlaky János III. é. hh. tizes, rapszodikus alkalmi költeménye következett. Buzás Imre IV. hh.: Esmék negyvennyolca címmel olvasott föl a sajtószabadságról s a munka értékéről. Az ünnepély fénypontja Kerner Herodek: Magyar dal melodrá mája volt, melyet nagy hatással szavalt Márton Árpád I. é. hh. Resch L. György székesegyházi karnagy nagystíli zongorajátékával kísérve. Kerezi Géza pedig a könnyekig megható és magasztos elbeszélést olvasott fel: Rózsák a hó felett címen, melyben a magyar kispapokat festette a szabadságharcban. Végül az egybegyűlt vendégek közül Imets F. Jákó éneklőkanonok, mint a nagy idők emlékének leghibebb megőrizője s leghivatottabb megszólaltatója intézett egy néhány buzdító, lelkesítő szót a papnövéldékekhez.

— **Köszönet.** Hálas szívvel mondok köszönetet a segesvári oltáregyesületnek azon szíves-ségeért, hogy szegény templomomat több szép egyházi ruhával, oltárterítővel s szerekkel megajándékozni kegyes volt. A jó Isten fizesse meg. Sárpatok, 1909. márc. 12. Papp József, plébános.

— **Meghívó.** A gyulafehérvári katolikus kör Hock János országgyűlési képviselő szíves közreműködésével folyó hó 21-én (vasárnap) d. u. 5 órakor az Európa szálló nagytermében hangversennyel egybekötött felolvasást rendez. Műsor: 1. „Ave Maria“, nagy orchesterre szerző: Schubert, harmonium kísérettel előadja a helybeli csász. és kir. 31-ik gyalogezred zenekara Dworzák Emmánuel vezetésével. 2. Szavalt: Szemlér Ferenc székeludvarhelyi főgimnáziumi tanár. 3. „Improprium“ négyes férfiak, szerző: Führer, előadja a papnövéldékek enekkara Resch L. György vezetésével. 4. Előad: Hock János, kőbányai plébános, országgyűlési képviselő. 5. „Popule meus“, férfiak Vittoriától, előadja a papnövéldékek enekkara. 6. Leonoren Overture, szerző: Bethoven, előadja a helybeli csász. és kir. 31-ik gyalogezred zenekara Dworzák Emmánuel vezetésével. Helyárok: Oldalszékek és az öt első sor 2 K., a többi ülőhely 1 K., állóhely 40 fil., deakjegy 20 f. Külön meghívót nem bocsájtunk ki. Az elnökség.

— **Rómába és Lorettóba.** Az Országos Katolikus Szövetség nagyheti római zarándoklatának alkalmából a jelentkezők többsége azt a kérést intézte a bizottsághoz, hogy látogassák meg az Anconához közel eső Lorettót is, mert e nevezetes kegyhely felkeresése régi vágyuk és lelki épülésre is szolgálna. Az eddigi zarándoklatok alkalmával rendszeren úgy történt, mint most legutóbb is, hogy az oda menni kívánók visszamaradtak Anconában és külön csoportban magán kirándulás képen mentek el a szent helyre. A fölmerült kívánásokkal szemben, tekintettel arra, hogy a római tartózkodás husvét hétfőn véget ér, ellenben a hajó csak keddén este indul Anconából, úgy határozott a rendezőség, hogy a keddi napot felhasználja Lorettó hivatalos meglátogatására és így a zarándokok külön isteni tiszteleten is részt vehetnek a kegyhelyen. A lorettói átrándulás csak minimális költséggel jár, vagyis a vasut csekély díjával és az étkezés árával. A római zarándoklat díja az összes utiköltséggel az I. osztály 190 K., a II. osztály 140 K., a III. osztály eláttással 90 K., ellátás nélkül 52 korona. Jelenkezni lehet március 28-ig az Országos Katolikus Szövetségnél, a részvételi díjak felének beküldése mellett. (IV. Ferenciek-tere 7.)

— **A gyulafehérvári róm. kath. főgimnázium tanári kara** és tanuló ifjúsága lelkesen ünnepelte meg március idusának 61. évfordulóját. A székesegyházban Imets F. Jákó apátkanonok mondott szentmisét, melyen az intézet testületileg vett részt, majd a tornacsarnokban előkelő és díszes közönség jelenlétében folyt le a jól sikerült iskolai ünnepély, amelyen kegyelmes Püspök urunk két előkelő vendége: Szegedy Györgyné, született Gerliczy báróné és leánya Gina ömeltőságaik is megjelentek. Egressy Szózatjának elnéklése után Sepessy L. Március 15-én c. költeményét elszavalt Sorbán József, VII. o. papnövéldés. Majd Allaga G., Szabadság-dalainak éneke után tartalmas ünnepi beszédet mondott Rejőd Tibor VIII. o. t. A zenekar eljátszotta Káldi-Erődi Népdal-egyvelegét, melyet Grohs Károly VII. o. t. hatásos szavallata követett: Ábrányi G. Mi a haza? Az ünnepélyt Erkel F., Hunyadi-udulója zárta be. Az emlékezetes évfordulón régi jó szokás szerint igazgatói szünet volt.

— **A mezőgazdák** érdekelni fogja, hogy az utóbbi két évben az impregnált répamag körül keletkezett vita és a szakajtóban fejlődött tollharc jelenleg mily fordulatot vett. Határozottan annak a pártnak győzelmével végződött, mely az impregnált répamag termelés hazájában Quedlingburgban (Észak-Németország) gazdák és kereskedők kívánságára „Répamagot Impregnáló Vállalat” létesült Waegener és Társa cég alatt, ahol bizonyos illeték ellenében úgy gazdák mint kereskedők impregnálhatják répamagjaikat. Ezen a mezőgazdaságra fontos vállalat hónapok óta van üzemben és mint halljuk, rendkívül igénybe van véve. Így tehát a gyakorlat ismét rácafoltt a szürke teoriára, és az a tudomány, mely az impregnálás ellen agitált, esődött mondott. Hogyan is mondta boldogult Pulszky: „A kutya ugat, a karaván halad.”

— **A brassói róm. kath. főgimn. tanuló ifjúsága** 1909. március hó 14-én, vasárnap d. e. 11 órakor a tornacsarnokában a márciusi nagy napok emlékére nyilvános ünnepélyt rendezett az alábbi műsorral: Műsor: 1. „Csatadai”. Lányi E. Éneklő az ifj. vegyeskara. 2. „Vándor madár”. Abrányi Emiltől. Szavalja Vajna Gábor VIII. o. t. 3. „Cigánybránd”. Sarasate Páltól. Hegedűn előadja Eichner E. VI. o. t., zongorán kíséri Dózsa Jenő VI. o. t. 4. Ünnepi beszéd, tartja Vajda Gyula VIII. o. t. 5. „Fel, fel vitez daliák” Merti N. Éneklő az ifjúság vegyeskara. 6. „Egy gondolat bánt engemet”. Petőfi Sándor. Melodráma, szavalja Pösch G. VIII. o. t., zongorán kíséri Adler Ká. VII. o. t. 7. „Rákóczi induló”. Előadja az ifj. zenekara.

— **Meghívó.** Az Erd. Róm. Kath. Tanító-egyesületek Szövetségének választmánya f. é. március hó 20-án d. u. 4 órakor a róm. kath. népiskola helyiségében választmányi gyűlést tart. Tárnyak: Folyó ügyek, a nyári közgyűlés előkészítése. A gyűlésre a t. választmányi tag urakat tisztelettel meghívja az elnökség.

— **A Hűsfogyasztó Szövetkezetnek** márc. 14-re jelzett közgyűlése, mivel a tagok csekély számban jelentek meg, márc. 21-ére maradt és úgy mint a meghívóban közzétetett, d. u. 4 órakor az Európa nagytermében fog megtartatni. Erre az érdeklődők figyelmét felhívjuk.

— **A boicai róm. kath. iskola** március 15. emléknapját 1909. március 14-én a nagyvendéglő termében az alábbi műsorral ünnepelte meg: Hymnus. Megnyitó beszéd, tartja: Müller János. Ki lesz a huszár? Vigjáték. Személyek: Nagypapa: Návrádi Péter; Jóska — Bandi — Peti — Tinike — unokái: Polliák Frigyes, Polliák Jenő, Eisler József, Pollák Gusztika. Szavaltatok. A haza. Szimfonia. — Rendezte. Wachek Zsófia tanítónő. Magyarok vagyunk. Záró beszéd: Tombác Vendel tanító. Szózat.

— **A Kossuth-muzeum,** Kossuth-nak és az általa teremtet nagy időknek szent ereklyéit őrző. Magasztos hivatást tölt be, tehát pártfogásra méltó. Éppen ezt kéri most hazánk legjobbjaitól. Pártfogoljuk remek kiadványainak megvételével. 10—20 koronáért megküldi Hock János: Rákociné című diszmvét, 100—150 korona ellenében pedig a „Kossuth Lajos azt izente...” című óriási képet, mely 170 centiméter szélességével és 130 centiméter magasságával a legnagyobb színes olajnyomat a kontinensen. A 150 koronás igen széles arany keretben van. A kép tárgya fenséges és ehhez

méltó a kivitele is. Azt a jelenetet ábrázolja, midőn 48-ban Kossuth Lajos gyújtó szavára hat hét alatt 40 ezer ember állott esatatorba az Alföldön, kaszával felfegyverkezve. A kép 10 koronás havi részletre is kapható. Ezen kiadványok vásárlását valóban megerdemli a hazafias misziót teljesítő Kossuth-Muzeum, mely VIII., Népszínház-u. 23. szám. alatt van. Különösen a községek, egyesületek és körök hazafias kötelessége megrendelni e kiadványokat, mert ezen testületeknél egy-egy személyre alig esik egy fillér és ezáltal megmentik a Kossuth-muzeumot.

— **Állítólagos Murillo-kép.** Egyik gyulafehérvári királyi törvényszéki tisztviselő birtokában van egy festmény, mely a boldogságos Szűzet ábrázolja karján a kised Jézussal. A kép alá, amely látható betűkkel ez van írva: Bartholomeo Murillo. A kép alján még bizonyos mesterjegyek is láthatók. Tekintélyes régiségbúvár a képet Murillo valódi művének véleményezte s ennek alapján a boldog tulajdonos lépéseket tett arra nézve, hogy az Országos Képtár szakértője is megvizsgálhassa a képet.

— **Takarmányhiány enyhítése a Székelyföldön.** Háromszék megyében a Kézdivásárhely fölött levő községekben oly nagy a takarmányhiány, hogy a gazdák alig képesek állataikat főtartani. A földmivelésügyi miniszter székelyföldi kirendeltsége Benkő Pál helyi megbízott előterjesztésére már korábban gondoskodott a takarmányhiány megszüntetéséről. Eddig körülbelül 80 métermázsza szénát osztottak ki kedvezményes áron a gazdák között, de a legközelebb ismét nagyobb szénaszállítmány érkezik.

— **Itt a tavasz.** Végre, öt hónapi kemény tél után, az időjárás tavaszra fordult. Városunk környékén már sehol sem láttunk havat, mind elolvadt, hogy nyomába lépjen a tavasz üdésége, a melyet már oly régen epedve várt mindenki.

A kántortanítók sérelme.

Hogy az új népiskolai törvény nem hozott teljes megnyugvást a tanítók soraiban minden vonalon, azt a közöttük készülődő újabb mozgalom bizonyítja legjobban. Sértő a kántortanítókra nézve a törvény 11. §-a, mely kimondja, hogy „ha a tanító kántori teendő is végez, a megállapított legkisebb fizetés erejéig a tanítói és kántori járandóságok együttesen tanítói fizetésnek veendőek.” Sértő már magában véve azon körülmény, hogy míg az egyik tanító csak egy, a másik kétféle munkát végez ugyanannyi fizetésért. De legsértőbb mégis az, hogy míg a kezdő tanítók egyszerűen belecseppennek az ezer koronás fizetésbe és a vele járó nyugdíjjogosultságra, addig az érdemekben megöszült kántortanítók ugyanazon jogokért terhes adót fizetnek. Amagok 5, ezek 50 percentet. Méltányos ez a kivétel ott, ahol a tanító tényleg élvezett fizetésemelésbe lép, de nem a kántortanítóknál, akik csak névleges fizetékiegészítésben részesülnek. Korpótlékjuk-, valamint a minimális ezer koronán felül, bármily összeg után ők is készpénzzel megfizetik a rájuk eső adót. Ily kivétel mellett nem csoda, ha egyik-másik kántortanítóra öt-hatszáz korona adó esik, amelyet alig egy év leforgása alatt kell megfizetniük. Érthető tehát, hogy a közoktatásügyi miniszter

folyó évi január hó 9-én kiadott rendelete sok könnyet facsar ki a kántortanítók szeméből. Végre is a kántortanítók, akiknek legnagyobb része vezető szerepet visz nemcsak az iskola falain belül, hanem a társadalomban szociális és kulturális téren, méltán megérdemlik, hogy igazságos bánásmódban részesüljenek. A közelendő tavaszi tanítói gyűlésnek programjába Stampay köböküti kántortanító és kerületi társai következőket sürgetik felvételni:

1. „Mondja ki a gyűlés, hogy azon kántortanítókra nézve, akiknek tanítói fizetése ezer koronájú kántori jövedelemből egészített ki, a különbözet után kirótt 50%-os nyugdíjadó töröltessék. Ha ez nem volna keresztülvihető, 2. módosítsassék oda a rendelet, hogy ezen különbözet után, a méltányosság figyelembevételével, egyelőre 5%-os a későbbi jövőben, amedőn a kántortanítók tanítói fizetése a törvényes minimumig tényleges kiegészítést nyer, mint azt a kultuszminiszter 1907-ben kiáltásba helyezte, pótlólag 45% fizetessék.”

Esperesi kerületek új beosztása.

(Folytatás és vége.)

III. Tordai főesperesi kerület.

1. Alsóajra.
2. Felvinc.
3. Harasztos.
4. Mezőszengyel.
5. Offenbánya.
6. Sinfalva.
7. Torda.
8. Topánfalva
9. Torockószentgyörgy.
10. Tur.
11. Várfalva.

Az új beosztás szerint e kerület plébániáinak a 903. évi Névtárban kimutatott számához — 9 — képest, emelkedik, mert ezentul 11 lesz.

Igaz, hogy Topánfalva és Offenbánya kissé távol esnek Tordától, de elvégre is Torda-Aranyos megyében vannak és csak idő kérdése, mikor valószínűleg Lukács Béla eszméje: a Bihar hegységen át vezetendő nagy transzverzális műút, sőt vasút — aminek pedig meglenni m u s z á j — s így ezek is közelebb jutnak a maguk megyéje székvárosához.

Egyébiránt hiszen a tordai törvényszéki elnöknek is évente fel kell oda menni, megvizsgálni a járásbíróságokat, — hát azzal mutyiba a főesperes is fellátogathat arra felé. Szép vidéket látnak, jó levegőt színek s ebben a keverses világban — ez is valami.

IV. Kolozsdobokai főesperesi kerület.

1. Bács.
2. Bánfihunyad.
3. Bonchida.
4. Györgyfalva.
5. Jegenye.
6. Kajántó.
7. Kide.
8. Kolozs.
9. Kolozsvár-Szentmihály.
10. Kolozsvár-Szentpéter.
11. Kolozsvár-Monostor.
12. Magyarfenes.
13. Mocs.

ELSŐ SZENT ÁLDOZÁSI EMLÉKKÉPEK, valamint mindennemű szent képecskék

legnagyobb választékban, különféle alakban és a legszebb kivitelben, magyar, német vagy tót szöveggel a legutányosabb árban kaphatók Buzárovits Gusztáv könyvkereskedésében Esztergomban. — Mutatvány-képek és árjegyzékek ingyen és bérmentve. —

14. Szászfenes.

15. (Mezőkerked-Teke.)

Ez utóbbi ugyan Kolozsmegyében van, de Kolozsvártól is, eddigi esperesi székhelyétől Marosvásárhelytől is oly messze van, hogy — a közlekedési viszonyokat tekintve — legjobb volna a besztercenaszói kerülethez csatolni.

V. Besztercenaszói főesperesi kerület.

1. Alsókapnik.
2. Apanagyfalú.
3. Bálványosváralja.
4. Beszterce.
5. Csákgorbó.
6. Csicsókeresztúr.
7. Dés.
8. Dészakna.
9. Katona.
10. Kapnikbánya.
11. Lajosfalva.
12. Magyarláros.
13. Naszód.
14. Oláhláros.
15. Oláhláposbánya.
16. Óradna.
17. Szarvaskend.
18. Szamosújvár lat. rit.
19. Szék.
20. Vice.
21. (Mezőkerked-Teke.)

Itt csak annyi volna a változtatás, hogy a) mivel Alsókapnik Szatmármegyében van, ez menjen át a szatmári püspökséghez; b) legyen 2 alesperesi kerület: az egyik Szolnokdoboka, a másik Besztercenaszódmegyére terjedvén ki.

VI. Szebeni dékánúság és fogarasi főesperesi kerület.

1. Alsóporumbák.
2. Fogaras.
3. Holcmány.
4. Nagyszébenbelváros.
5. Nagyszébengyárváros.
6. Oslát.
7. Szerdahely.
8. Verestoronny.
9. Vizakna.

Drassó és Szászsebes ugyan Szebenmegyében vannak, de a központtól oly messze és Fehérvárhoz oly közel, hogy technikai okokból Fehérvárhoz való eddigi tartozásukat megváltoztatni nem volna indokolt dolog.

VII. Nagyküküllői főesperesi kerület.

1. Almakerék.
2. Bolya.
3. Erzsébetváros lat. rit.
4. (Hosszúaszó.)
5. Kiskapus.
6. Kőhalom.
7. Medgyes.
8. Nagysink.
9. Sárpaták.
10. Segesvár.
11. Szentágota.

Bárha itt H o s s z ú a s z ó Kisküküllőben van is, de mivel éppen a Tövis—Brassó-felé menő fővasúti vonal mellett fekszik, természetesebb helye neki ez a beosztás, jóllehet ez volna a legjobb, ha a nagy- és kisküküllői vidéket egy főesperesség alá foglalnák két alesperesi kerülettel; a főesperes felváltva, hol az erzsébetvá-

rosi lat. szert, hol a dicsőszentmártoni pap lehetne.

VIII. Kisküküllői főesperesi kerület.

1. Abosfalva.
2. Bözdőújfalú.
3. Bordos.
4. Dicsőszentmárton.
5. Egresdő.
6. Etéd.
7. (Hosszúaszó.)
8. Küküllővár.
9. Parajd.
10. Szováta.
11. Szőkefalva.

IX. Barcasági dékánúság.

1. Brassó.
2. Felsőtömös.
3. Töresvár.
4. Türkös.
5. Zernest.

Ez ugyan kurta kerület, de, mivel a politikai felosztás megváltoztatására nincs remény, másképp meg nem oldható.

A barcasági Dekánnak — ha jól csinálja a dolgát — Brassó maga elég dolgot ad, s ha ezt — jól nyélbe üti: magnus erit cunctis Apollo!

X. Háromszéki főesperesség.

Ezt úgy kell beosztani mint régen a milkoviai püspök kormányzása idejében; meg aztán a már leszögezett fő-fő alapelv szerint dukál, hogy Háromszékmege összes kath. parochiái egy főesperes vezetése alatt vonuljanak akcióba.

Tehát:

a) Kézdi alesperesség.

1. Alsóesernáton.
2. Bereck.
3. Esztelnek.
4. Futásfalva.
5. Kézdiszentkereszt.
6. Kézdiszentlélek.
7. Kézdivásárhely.
8. Lemhény.
9. Sósmező.
10. Szárazpatak.
11. Torja.

b) Orbai alesperesi kerület.

1. Gelence.
2. Imecsfalva.
3. Nyújtód.
4. Ozsdola.
5. Sárfalva.
6. Szentkatolna.
7. Zágon.

c) Sepsiszentgyörgyi alesperesi kerület.

1. Barót.
2. Ilyefalva.
3. Köröspatak.
4. Miklósvár.
5. Mikóújfalú.
6. Sepsiszentgyörgy.
7. Szentivánlaborfalva. 25 parochia.

XI. Az udvarhelyi főesperesi kerület,

három alesperességre volna osztható és pedig:

I. „S ó v i d é k i a l e s p e r e s i k e r ü l e t” a következő plébániákkal: 1. Szováta, 2.

Parajd, 3. Korond, 4. Atyha, 5. Pálfalva, 6. Etéd.

II. „H a r g i t a a l j a i a l e s p e r e s i k e r ü l e t”, a következő plébániákkal: 1. Szentegyházsfalú, 2. Kápolnásfalú, 3. Lóvete, 4. Karácsonyfalú, 5. Zombor, 6. Remete, 7. Márafalva, 8. Fenyéd, 9. Keményfalva, 10. Zetelaka, 11. Varság.

III. „U d v a r h e l y k ö z p o n t i a l e s p e r e s i k e r ü l e t” 1. Székelyudvarhely, 2. Kadicsfalva, 3. Sztkirály, 4. Oroszhegy, 5. Szt-tamás, 6. Lengyelfalva, 7. Sztlélek, 8. Malomfalva, 9. Farkaslaka, 10. Vágás, 11. Keresztúr.

XII. Alsókerület. (Alias Kászoni kerület.)

1. Kászonyakabfalva.
2. Kászonyújfalú.
3. Kozmás.
4. Menaság.
5. Mindszent.
6. Nagykáson.
7. Szentimre.
8. Szentgyörgy.
9. Szentmárton.
10. Szentkirály.
11. Szentlélek.
12. Szentsimon.
13. Tusnád.

XIII. Felsőkerület (vagy ha az előbbi „Kászoni” nevet kapná, egyszerűen csiki) főesperesi kerület.

1. Balánbánya.
2. Csicsó.
3. Delne.
4. Gyimes.
5. Gyimesloka.
6. Madaras.
7. Nagyboldogasszony.
8. Rákos.
9. Somlyó.
10. Szentdomokos.
11. Szentmihály.
12. Szentmiklós.
13. Szenttamás.
14. Szereda.
15. Szépviz.
16. Taploca.

XIV. Gyergyói főesperesi kerület.

1. Alfalu.
2. Borszék.
3. Csomafalva.
4. Ditró.
5. Kilyénfalva.
6. Remete.
7. Szárhegy.
8. Szentmiklós.
9. Tekerőpatak.
10. Toplica.
11. Tölgyes.
12. Újfalva.

XV. Marosi főesperesi kerület.

a) Marosmenti kerület.

1. Marosvásárhely.
2. Marosszentgyörgy.
3. Nagyernye.
4. Szászrégen.
5. Göröngyimentimre.
6. Göröngyüvegcsür.
7. Mezősámsod.

Magyar Ásványvíz Forgalmi és Kiviteli Részv.-Társ. Budapest, V., Báthory-u. 5.
főlerakata GYULAFEHÉRVÁROTT
Kőbányai részvényserfőződe főraktára cégnél.

— Állandóan raktron vannak és árusítatnak azonnali palackcsere mellett: —

Borszéki főkut	Bohóti	Hebe
Előpataki	F. Rákosi Mária	Kászony-Jakabfalvi
B-széki Boldizsár-kut	Fehérkői	Kászony-Salutaris
Bodoki Matild	Glória	Répati
Baross	Horgász — Hankó	Székely-Selters
Borhegyi		Stojkai

8. Ákosfalva.
9. Szentháromság.
10. Radnót.
11. Kerelőszentpál.
12. Marosludas.
12. (Mezőkerked-Teke.)

b) Nyárádméntikerület.

1. Nyárádrémete.
2. Nyárádköszvényes.
3. Deményháza.
4. Jobbágyfalva.
5. Jobbágytelke.
6. Hódos.
7. Ehed.
8. Selye (Nyáradselye.)
9. Székelybó.
10. Székelykál.
11. Mikháza.

XVI. Armeni ritus vicariatus.

1. Szamosújvár.
2. Erzsébetváros.
3. Gyergyószentmiklós.
4. Csikszépvíz.

Ez a vicariatus (örmény főesperes vicariatus hivatalban) egyszerűen azért szükséges, hogy a Püspöknek legyen Consultora in iis, quae ad ritum armenorum spectant ex ipsis armeni ritus sacerdotibus.

Az, hogy örmény papok latin ritusú papok főesperesei legyenek, et viceversa tiszta képtelenség dup. I. cl. cum Oct.

— rst. —

Szerkesztői üzenet.

Panaszkodó. Ön azt írja: Ugyebár bántó, sértő műveletlenség az, ha valaki levelünkre — plane, hogy ha többször is írunk — nem válaszol? Ugy látszik mostanában valami új divatot vesznek fel ez irányban az emberek! — Teljesen igaz van — nemcsak durvaság, hanem lelkiismeretbe vágó kötelezettség. Ez az új divat csak a műveletlenség vagy a tunyaság birodalmában hódít. És sajnos, vannak plébániák, hol irásiszonyban szövednek. — Szívesen.

V. Szerkesztőnk ápril közepén fog visszatérni — reméljük teljesen felgyógyulva.

FLEISCHER JÁNOS

(Keresztény katolikus cég)
egyházi ruha és reverenda-szabó
PÉCS, Ferenciek-u. 9.

Évek hosszú gyakorlata képesít a legjobb szabású, minőségű és finoman kidolgozott **reverendák és címádák, papi civil öltönyök** előállítására.

Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. **Mindennemű egyházi ruhák** casulák, pluviálék, velumok, baldachinok, minisztráns ruhák, zászlok, lobogók, karingek, állbak, kehelyruhák stb. készíttetnek.

Nem kell sem Budapestre, sem Bécsbe menni. Üzletem **versenyképes** minden pesti vagy bécsi céggel úgy **szabászat, mint ár és minőség** tekintetében. Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól közszállíthatnak.

! Költségvetés, árjegyzék ingyen. !
— Személyesen is megjelenek — !

SIMON LÁSZLÓ

orgona és harmonium készítő
KOLOZSVÁRT, JÓKAI-UTCA 5. SZ.

Elvállalok bármily kivitelű új orgona készítést, átalakítást, kibővítést és hangolást, valamint iskolai harmonium készítést.

Továbbá oltár és szöszék fölé koronákat jótállás mellett szilárd anyagból és a kitűzött időre pontosan elkészítem.

Szíves pártfogását kéri

mély tisztelettel **Simon László**
orgona készítő.

Alkalmos olvasmányok a nagybőjtre!

Dr. Prohászka Ottokár
székesfehérvári püspök úrnak legutóbb megjelent nagyszabású műve:

Elmélkedések az evangéliumról.

E kiváló mű finom bibliapapírra van nyomtatva kis 8-adrét alakban 736 oldalra terjed.

Ára vászonkötésben 8 kor., bőrkötésben 10 kor. **Kapható Buzárovits Gusztáv könyvkiadóhivatalában Esztergomban.**

Ugyanott kapható az illusztris szerzőnek eddig megjelent többi nagybecsű műve is, úgy mint: **Isten és a Világ. Különös tekintettel a természettudományra.** Második kiadás. Nagy 8-adrét, 250 oldal. Ára füzve 2 kor. 40 fil., kötve 3 kor. 40 fil.

A keresztény bűnbánat és bűnbocsánat. A budapesti m. kir. tudományegyetem hittani kara által a Horváth-fele jutalommal kitüntetett pályamunka. Második kiadás. Nagy 8-adrét, 225 oldal. Ára füzve 4 kor., kötve 5 kor.

Föld és Ég. Kutatások a geologia és theologia érintkező pontjai körül. Harmadik kiadás. Nagy 8-adrét, 462 oldal. Ára füzve 6 kor., kötve 7 kor. 50 fillér.

Dominus Jesus. Nyolc konferencia, melyet a budapesti egyetemi templomban tartott **dr. Prohászka Ottokár.** Második kiadás. 8-adrét, 118. oldal. Ára füzve 1 kor. 20 fil., kötve 1 kor. 80 fillér.

A diadalmas világnézet. Második kiadás. Nagy 8-adrét, XII. és 292 oldal. Ára füzve 4 kor., kötve 5 kor. 20 fill.

Mutatvány küldeményeket választás végett, valamint minta-képeket kívánatra szívesen küld

Buzárovits Gusztáv
könyvkiadóhivatala, könyv- és műkereskedése
Esztergomban.

Alapítottatt 1840-ben.
1890-ben állami exst-
éremmel kitüntetve. : :

Hönig Frigyes

cs. és kir. szabadalmazott
haranggyár, ARAD,
Rákóczy-utca 11—28

Ajánlja a hangoknak elő-
revaló meghatározásával

saját találmányú cs. és kir. szabadalmazott harangjait, melyekkel igen tetemes súly és ármegtakarítás éretik el, p. u. egy ilyen szabadalmazott 260 kg. súlyú harang hangja egy más régiebb szerkezetű 460 kg. harang hangjával egyenlő.

A legújabb ingó rendszerű forghatható vasharang felszerelést, melyek, a tornyot nem rázkódtatják, járásuk oly könnyed, hogy egy gyermek is több harangot húzhat egyszerre.

Régi harangoknak ilyen forghatható könnyen húzható **vasszerelésre való átalakítását,** — **repedt harangoknak újravaló öntését** vagy csekély felülízetes mellett való becserélését.

Tűzmentes és szilárd **vasharang-árványokat.**

Több évi szavatolás. Kedvező fizetési feltételek.

Képes árlapot és költségvetést díjmentesen küld.

DOBROWSZKI KÁROLY

kályhakészítő, cserépkályha raktára

GYULAFEHÉRVÁRT.

Raktár: Nagyszébenben Jickeli F. Károlynál. Állandó nagy raktár.

Tűzmentes, divatos stílusban készítek cserépkályhákat, szabadalmazott

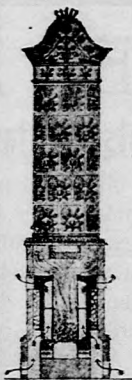
Patent Fűtő Multiplikátor gyors melegadás

a legszebb színekben, u. m. barna, zöld, elefántesont, fehér, samoa, drapp, borsószöld, almazöld, víz zöld, égkek, világosbarna, gesztenyebarna, majolika stb. Fürdőkad burkolatok, Fayenc porcellán lemezekből, porcellán takaréktűzhely fehér és kék színben. Régi kályhák javítását és átrakását elvállalom 2—3 évi jótállás mellett.

Pontos kiszolgálás, jutányos árak!

Kiváló tisztelettel

Dobrowszky Károly.

LEGNAGYOBB-SZŐLŐOLTVÁNYISKOLA
AZ ÁLLAMI FELÜGYELET MELETT LÉTESÜLT

MILLENNIUM

TELEP
NAGYŐSZ
TORONTÁL M.

TERJEDELME 500 KAT. HOLD
KÉSZLET SOK MILLIÓ
ÁRJEGYZÉK INGYEN

MILLENNIUMTELEPEN-VETTEM

NEM A
MILLENNIUMTELEPEN-VETTEM

Papp György könyvnyomdája Gyulafehérvár

Legujabb könyvnyomda Alsófehérvármegyében.

Szállítója és nyomtatója:

a Nagyméltóságú és főtisztelendő erdélyi püspöki hivatalnak, a gyulafehérvári ev. ref. esperesi hivatalnak, az Erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulatnak, a Gyulafehérvári róm. kath. főgimnáziumnak, a Gyulafehérvári kir. törvénytársaságnak és kir. ügyészségnek, Gyulafehérvár sz. kir. város tanácsának, a Gyulafehérvári takarékpénztár részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári népbank részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári „Julia” takarékpénztár részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári püspöki elemi és polgári leányiskolának, a Gyulafehérvári állami elemi és Gyulafehérvári iparos és kereskedő tanonciskolának, a Gyulafehérvári kir. közjegyzői hivatalnak, az összes ügyvédi irodáknak, a gyulafehérvári és vidéki nagyobb kereskedő cégeknek, a Gyulafehérvári „Johanna” gőzmalomnak, a Zalatnai állami kőfaragó és kőcsiszoló ipari szakiskolának, a Zalatnai takarékpénztár részvénytársaságnak stb. és az erdélyrészi róm. kath. lelkesi hivatalok egy nagyobb részének.

♣♣♣♣♣♣ **Állandó kiadványai:** ♣♣♣♣♣♣

KÖZMŰVELŐDÉS

Politikai, társadalmi, rk. vallási-irodalmi és szépirodalmi heti közlöny. * * * * *
Az erd. róm. kath. Irodalmi Társulat tulajdonában.
XXX-ik évfolyam.

Gyulafehérvári Hírlap

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági hetilap. * * * * *
Saját tulajdonában.
XXVI. évfolyam.

Erdélyi Oltáregyes. Lap

Az oltáregyesületek hivatalos közlönye. V. évfolyam.
Megjelenik füzet alakban havonként egyszer két nyomtatott iv terjedelemben.
Előfizetési ára egész évre 2 korona.

E nyomdában jelentek meg továbbá és kaphatók a következő művek:

PÜSPÖKMEGYEI ZSINAT.

Jrta: Forster János, szentszéki tanácsos.

Háromszáztizenkét sűrűn nyomtatott oldalon tájékoztat ezen, az olvasó külön észrevételeinek feljegyzésére szolgáló margóval ellátott vastag füzet a megyei zsinat megtartásának módjáról és szükséges előkészületeiről, az erdélyi speciális viszonyok tekintetbe vételével, a következő tartalom-jegyzék szerinti sorrendben: Előszó. — A zsinatról általában. — Megyei zsinat Erdélyben 1822-ik évben. — A kolozsvári 1848. évi zsinat. (?) — A megyei zsinat előkészítése, — összehívása, — helye és ideje, — tagjai, — hatásköre, — tisztviselői. — A zsinati ügymenet leírása. — A zsinat tárgyalási anyagáról. — A hitigazságok hirdetése. — A prédikálás, hitoktatás. — A szentségek. — A keresztség. — A bérmlás. — Az Eucharistia. — A bűnbánat. — Az utolsó kenet. — Az egyházi rend. — A házasság. — A papság tökéletes élete. — A testületi tisztesség. — A pap háztája. — Testületi szellem. — A zsinat egyéb teendői. — A szerzetesek ügye. — A hívő nép erkölcsi nevelése. — A hivatalos ügykezelés. — Az egyházi bíráskodás. — Zárószó.

A füzet ára 2 korona. Bérmentes küldéssel 2 kor. 20 fillér.

Intenciók könyv.

(Liber intentionum.)

A szentmisék naponkénti folytatólagos végzésének kimutatására szolgáló rovatos könyv akár egyes áldozároknak, ad personam, akár nagyobb egyházak vagy szerzetestestületek sekrestyeigazgatói számára.

Ára 1 kor. 60 fillér, portómentes küldéssel 2 korona. -

Az élet értéke és jelentősége.

Bilczewski József lembergi püspök körlevele a középiskolai tanulókhöz. Ford. Szporni János, főgimn. tanár.
Ára 20 fillér.

A gyermekek házi neveléséről.

Jrta: Bálinth György.

Ára 10 fillér.

Papi nyugdíj könyvecske. Ára 20 fillér.

Lelkesi hivatali nyomtatványok, püspöki, esperesi, lelkesi címmel nyomtatott levélpapírok, levélborítékok stb. stb. nagyraktára.